Matematiska Institutionen
KTH

Kursprogram till kursen Diskret Matematik, 5B1118, för CL3, vt2005.

Kursledare, föreläsare, övningsledare och examinator:
Olof Heden
Lindstedtsvägen 25 rum 3641
Tel:7906296 (hem: 08-716 80 34)
e-post: olohed@math.kth.se
Mottagningstid: efter överenskommelse.

Kurslitteratur:
Eriksson K. och Gavel H., Diskret matematik och diskreta modeller, Studentlitteratur 2002.
Eriksson K. och Gavel H., Diskret matematik, Fördjupning, Studentlitteratur 2003.

Kursinnehåll: Kursinnehåll framgår av föreläsningsplanen nedan.

Undervisningform: Föreläsningar och lektioner.

Examination: Tentamensskrivning bestående av ungefär sju uppgifter. Inga hjälpmedel kommer att vara tillåtna vid tentamensskrivningen. Under kursens gång kommer att delas ut uppgifter som ger bonuspoäng vid tentamensskrivningen. Information om detta i samband med undervisningen och på kurshemsidan.

UNDERVISNINGSPLAN

Föreläsningar och lektioner

Innehåll	**Avsnitt**
17/1 Kursintroduktion, Aritmetik, primtal och diofantiska ekvationer	3.1, 3.3
19/1 Talbaser, bevis av Aritmetikens fundamentalsats	3.2, 3.3.4.1
21/1 Övning på kapitel 3.1-3.3	
25/1 Modulär aritmetik	3.4
26/1 Modulär aritmetik forts. mängdlära	3.4.1, 2.1-2.5
27/1 Övning på 3.4 och 2.1-2.5	
31/1 Rekursion, induktion, funktion	2.6, 4.1-4.2, 8.2
2/2 Relationer, funktioner, kardinalitet	8
3/2 Övning på 2.6, 4.1-4.2, 8	
8/2 Multiplikationsprincipen, lite sannolikhetslära	5.1-5.3
11/2 Permutationer och urval	5.4-5.5
11/2 Övning på kapitel 5.1-5.5	
16/2 Postfacksprincipen, inklusion exklusion	5.6-5.7
17/2 Stirlingtal och andra uppdelningar	5.7-5.8
18/2 Övning på kapitel 5	
22/2 Grupper introduktion, exempel	2.1-2.1.3 i del II
23/2 Cykliska grupper, Lagranges sats	2.1.4-2.1.5 i del II
24/2 Övning på kapitel 2.1-2.1.5 i del II	
1/3 Isomorfa grupper, Permutationsgrupper	2.1.6-2.1.7, 5.1-5.1.2 i del II
8/3 Mer om permutationsgrupper	5.1.3-5.1.4 i del II
11/3 Övning på kapitel 2.1.6-2.1.7 och 5.1 i del II	
5/4 Ringar och kroppar	2.1.8 i del II
6/4 Felkorrigerande koder	3.1 i del II
7/4 Övning på kapitel 2.1.8 och 3.1 i del II	
12/4 Kryptering	3.2 i del II
13/4 Boolesk algebra	7.4
14/4 Övning på kapitel 3.2 i del II och 7.4	
19/4 Grafer, Eulerkretsar och Hamiltoncykler	6.1, 6.2, 6.4
20/4 Planära grafer	7.1 i del II
21/4 Övning på 6.1, 6.2 och 6.4 i del I och 7.1 i del II	
26/4 Träd	6.5-6.6
27/4 Färgläggning av grafer	7.2-7.2.4 i del II
28/4 Övning på 6.5-6.6 i del I och 7.2 i del II	
3/5 Halls bröllopssats	9.1 i del II
10/5 Maximal matchning, alternerande stig	9.2 i del II
12/5 Övning på 9.1-9.2 i del II	
17/5 Repetition, reservtid	

Rekommenderade övningstal och veckoöversikt:

Kursvecka 1, 2 och 3:

Dessa tre veckor handlar om elementär talteori och mängdlära. Centrala begrepp är *största gemensamma delare*, *primtal* och *aritmetikens fundamentalsats*. Den satsen säger att varje tal på ett unkit sätt kan skrivas som en produkt av primtal. För att bstämma den största gemensamma delaren använder man *Euklides algoritm* som också kan användas för att lösa den viktiga *diofantiska ekvationen* $ax + by = z$. Den *modulära aritmetiken* är mycket viktig i många tillämpningar.

Vikta begrepp i *mängdläran* är *snitt*, *union* och *komplement*. Vi studerar även *relationer* på mängder, speciellt *ekvivalensrelationer* och *funktioner*. Viktiga begrepp är *surjektiv*, *injektiv* och *bijektiv* funktion.

Under dessa veckor bör följande uppgifter räknas, antingen på övningstimmen eller hemma:

Kap 3: 2, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 22, 29, 30, 31, 35, 45, 46, 47, 48, 49, 54.
Kap 2: 9, 11, 13, 17, 31, 33, 34, 37.
Kap 8: 4, 5, 21, 29, 32, 34, 36, 41, 63, 69, 79.

Kursvecka 4 och 5:

Dessa två veckor ägnas främst åt *kombinatorik*. Där ges olika metoder att få svar på frågan *på hur många sätt kan en uppgift utföras*. Viktiga metoder är *Inklusion exklusion*, *multiplikationsprincipen*, *Stirlingtal* och *kalkyl med binomialkoefficienter*.

Vi kommer även att se den viktiga *induktionsprincipen*. Den kan ibland användas för att verifiera att påståenden gäller allmänt för alla naturliga tal 1,2,3,... .

Under dessa veckor bör följande uppgifter räknas, antingen på övningstimmen eller hemma:

Kap 4: 5, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 20, 45, 46, 47, 66.
Kap 5: 3, 4, 7, 9, 10, 13, 14, 16, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 41, 43, 46, 47, 52, 54, 55, 56, 57, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 77, 79, 80, 83, 84.

Kursvecka 6, 7 och 8:

Under dessa tre veckor studeras den abstrakt algebraiska strukturen *grupp*. Denna struktur har visat sig ligga bakom många andra matematiska objekt. Viktiga begrepp är *delgrupp*, *ordning*, *multiplikationstabell*, *cyklisk grupp*, *sidoklass till delgrupp* och den viktiga *Lagranges sats* med vars hjälp studiet av grupper förenklas.

Vi studerar också under dessa veckor *permutationer*. Det handlar om att beskriva omflyttningar av objekt. Viktigt är *cykel representation* av permutationer, *multiplikation*, *dekomposition i tvåcykler* och begreppen *udda jämn* permutation.

Tillämpningar av abstrakt algebra finns inom teorin för *felkorrigerande koder* och inom *kryptologin*. Vi kommer att få RSA-*krypteringen* förklarad och lära oss hur man konstruerar enkla felkorrigerande koder. I samband med detta är begrepp som *avstånd* och *kontrollmatriser* fundamentala.

Under dessa veckor bör följande uppgifter räknas, antingen på övningstimmen eller hemma:

Kap 2 i del II: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 21, 23, 24, 25, 26, 34, 35, 36, 38, 39, 40.
Kap 5 i del II: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 16, 20, 21, 51.

Kursvecka 9 och 10:

Ringar och *kroppar* är andra viktiga exempel på algebraiska strukturer som man måste känna till som lärare i diskret matematik. I mängden Z_n, som är ett viktigt exempel på en ring, kan vi både addera och multiplicera elementen. När n är ett primtal kan vi även dividera och då är Z_n en kropp.

Den *Booleska algebran* fick ett viktigt användningsområde när datorena började konstrueras. Tekniken med *karnaughdiagram* för att minimera antalet grindar kommer att presenteras.

Tillämpningar av abstrakt algebra finns inom teorin för *felkorrigerande koder* och inom *kryptologin*. Vi kommer att få RSA-*krypteringen* förklarad och se hur man konstruerar enkla felkorrigerande koder. I samband med detta är begrepp som *avstånd* och *kontrollmatriser* fundamentala.

Under dessa veckor bör följande uppgifter räknas, antingen på övningstimmen eller hemma:

Kap 3 i del II: 4, 5, 8, 9, 14, 17, 18, 19, 20, 29, 31, 34, 35, 37, 38, 40.
Kap 7: 54, 55, 56, 66, 67, 69, 83, 91.

Kursvecka 11, 12, 13 och 14:

Främst handlar dessa sista veckor om *grafteori*. En graf består av *kanter* och *noder* och kan i tillämpningar ses som en beskrivning av samband mellan olika objekt. Viktiga begrepp är *valens*, *stig* och *cykel*, *eulerkrets*, *hamiltocykel*, *planär graf*, *Eulers formel*, *träd*, *matchning i bipartit graf* och *Halls bröllopssats*.

Under dessa veckor bör följande uppgifter räknas, antingen på övningstimmen eller hemma:

Kap 6: 9, 10, 11, 12, 24, 31, 33, 34, 47, 48, 49, 55, 56, 62, 67, 86, 92.
Kap 7.1 och 7.2 i del II: 1, 2, 7, 14, 15, 23, 24, 25, 27, 31, 32, 33.
Kap 9.1-9.2 i del II: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 10.